

Кредит-Рейтинг

а/с 921, Київ, 01024, Україна
тел/факс: +380 (44) 490 2550, 490 2554
e-mail: office@credit-rating.com.ua
<http://www.credit-rating.com.ua>

**Рейтинговий звіт KNSA 005-008 short
Звіт про рівень кредитного рейтингу позичальника
(оновлення)**

Одержувач рейтингу:	м. Харків
Тип рейтингу:	кредитний рейтинг позичальника за Національною рейтинговою шкалою
Кредитний рейтинг:	uaA
Прогноз рейтингу:	стабільний
Дата визначення:	03.12.2004 р.
Дата оновлення:	13.11.2007 р.
Результат оновлення:	підтвердження

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг позичальника визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо кредитного рейтингу позичальника

Кредитний рейтинг міста ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності, та перспективних планів на майбутнє. Крім того, у ході рейтингової оцінки висвітлюється інформація щодо існуючої системи управління, а також політичної ситуації в регіоні та взаємодії різних гілок влади.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій виконавчим комітетом Харківської міської ради, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	03.12.2004 року	21.10.2005 року	29.12.2005 року	08.06.2006 року	07.12.2006 року	22.05.2007 року	13.11.2007 року
Рівень рейтингу	uaA	uaA	uaA	uaA	uaA	uaA	uaA
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaA характеризується ВИСОКОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності чутливий до впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу м. Харкова підтримується:

- високим рівнем виконання у I півріччі 2007 року річного плану загального фонду бюджету міста на 2007 рік з урахуванням змін; зростанням в аналізованому періоді обсягу фактичного виконання доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів на 57,1%, порівняно із I півріччям 2006 року;
- покращенням основних показників економічного розвитку міста протягом I півріччя 2007 року, порівняно з відповідним попереднім періодом: обсяги реалізації промислової продукції збільшились на 25,5%, обсяги інвестицій в основний капітал – на 12,5%, обсяги введеного в експлуатацію житла – на 4,7%, обсяги прямих іноземних інвестицій – на 8,7%, обсяги зовнішньоторговельного товарообороту – на 19,0%, обсяги роздрібного товарообігу на 30,0%;
- покращенням основних показників соціального розвитку міста протягом I півріччя 2007 року: збільшенням середньооблікової чисельності працюючих в усіх сферах економічної діяльності, зростанням рівня середньомісячної заробітної плати та збереженням низького рівня зареєстрованого безробіття, який залишається меншим за рівень зареєстрованого безробіття в країні.

Рівень кредитного рейтингу м. Харкова обмежується:

- залежністю доходної частини бюджету міста від надходжень податку з доходів фізичних осіб (питома вага надходжень цього джерела в доходах загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становить близько 70%) при низьких темпах росту середньомісячної заробітної плати протягом 2003-2006 рр. та I півріччя 2007 року, порівняно з темпами росту відповідного показника по країні, внаслідок чого загальноукраїнський показник середньомісячної заробітної плати перевищує відповідний показник по м. Харкову;
- високою залежністю консолідованого бюджету міста від залучення короткотермінових позичок з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів, а саме: протягом 2006 року та I півріччя 2007 року до бюджету міста було залучено позичок в обсязі, що становить близько 30,0% фактичного обсягу доходної частини загального фонду без врахування трансфертів у відповідних періодах;
- нижчим за середній по країні рівнем окремих показників економічного розвитку міста у розрахунку на 1 мешканця за результатами I півріччя 2007 року: обсягу реалізації промислової продукції, обсягу зовнішньоторговельного обороту, обсягу введеного в експлуатацію житла;
- високим рівнем зношеності основних засобів, в тому числі інженерних мереж та необхідністю значних капітальних вкладень у відновлення житлово-комунальної інфраструктури міста, та значним обсягом заборгованості населення за житлово-комунальні послуги станом на 01.07.2007 р.

Резюме

Соціальна сфера та економіка міста

Цей аналітичний звіт розкриває основні зрушення, що відбувалися протягом I півріччя 2007 року в соціально-економічній сфері та у сфері місцевих фінансів м. Харкова, та оцінку (через процедуру оновлення рейтингу) їхнього впливу на спроможність Харківської міської ради виконувати свої боргові зобов'язання.

Таблиця 1 Основні показники соціально-економічного розвитку м. Харків за 2004-2006 рр. та I півріччя 2007 року¹

Назва показника	2004 рік	2005 рік	2006 рік	I півріччя 2007 року	Темп зростання у I півріччі 2007 р. до 2006 р., %
Чисельність наявного населення, тис. осіб (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	1 464,7	1 463,2	1 461,2	1 455,1	99,6
Рівень зареєстрованого безробіття, %	1,0	0,8	0,7	0,8	111,1
Середньомісячна заробітна плата, грн.	610,9	802,9	1 026,8	1 198,0	116,7
Заборгованість з виплати заробітної плати, млн. грн. (станом на кінець звітного періоду)	14,6	9,4	25,4	53,7	211,3
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	н/д	11 004,4	13 135,2	7 532,2	125,5
Темпи зростання обсягів промислового виробництва у порівнянних цінах, %	119,7	101,6	102,1	106,7 ²	X
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	3 032,8	2 907,1	4 333,5	3 981,7	112,5 ³
Прямі іноземні інвестиції, млн. доларів США (станом на кінець звітного періоду)	н/д	371,8	791,0	856,2	108,2
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	1 247,2	1 719,6	1 965,8	1 113,5	119,0 ⁴
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	135,0	191,4	235,4	40,4	104,7 ⁵
Обсяг роздрібного товарообігу, млн. грн.	4 050,0	5 948,3	7 892,6	4 700,0	130,0 ⁶

Джерело: Виконавчий комітет Харківської міської ради

Демографія, трудові ресурси та заробітна плата

Чисельність наявного населення міста Харкова протягом I півріччя 2007 року зменшилась на 6,1 тис. осіб та дорівнювала станом на 01.07.2007 р. 1 455,1 тис. осіб. У місті зберігається тенденція до зменшення кількості населення за рахунок від'ємного природного приросту, яка була сформована в попередні роки. Крім того, протягом аналізованого періоду показник механічного приросту теж набуває негативного значення,

¹ Деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведено після відповідного заокруглення. У зв'язку з цим значення одних і тих же показників, які наводяться у звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових.

² Темпи зростання до I півріччя 2006 року

³ Темпи зростання до I півріччя 2006 року

⁴ Темпи зростання до I півріччя 2006 року

⁵ Темпи зростання до I півріччя 2006 року

⁶ Темпи зростання до I півріччя 2006 року

що спостерігалось і у I півріччі 2006 року, проте за результатами 2006 року, чисельність прибулих перевищила кількість мешканців, які офіційно виїхали з міста.

Протягом I півріччя 2007 року, як і у попередніх періодах, у м. Харкові зберігається стабільно високий попит на трудові ресурси, внаслідок чого відбувається зростання середньооблікової чисельності зайнятого населення (без врахування малого бізнесу), а показник зареєстрованого безробіття перебуває на нижчому за середній показник по країні рівні. Зростання чисельності зайнятого населення у м. Харкові відбувається, переважно, за рахунок створення нових робочих місць у сферах: будівництво, оптова та роздрібна торгівля та фінансова діяльність.

Одночасно спостерігається зменшення чисельності зайнятих у промисловості та транспортному комплексі. Збереження високих темпів подальшого скорочення чисельності зайнятих у цих бюджетоформуючих галузях з високим рівнем заробітної плати, при збереженні міжгалузевих диспропорцій у рівнях оплати праці, призведе уповільнення темпів зростання фонду оплати праці, що оподатковується. Це, у свою чергу, негативно впливатиме на темпи зростання доходної частини загального фонду бюджету міста (без урахування трансфертів), понад 60% якої формує податок доходів з фізичних осіб.

Середньомісячна заробітна плата працівників міста у I півріччі 2007 року дорівнює 1 198,0 грн. Темпи зростання середньомісячної заробітної плати в місті протягом I півріччя 2007 року (116,7%), як і у попередніх періодах, були нижчим за темпи росту заробітної плати в середньому по країні (117,6%). Внаслідок цього загальноукраїнський показник середньомісячної заробітної плати перевищив відповідний показник по м. Харкову на 2,3%.

Протягом I півріччя 2007 року заборгованість підприємств міста за виплатою заробітної плати, враховуючи заборгованість економічно активних підприємств та підприємств-банкрутів збільшилась, порівняно з початком року, у 2,1 рази та перебуває на високому рівні і становить 9,5% середньомісячного фонду оплати праці підприємств м. Харкова в аналізованому періоді. Основна сума заборгованості за виплатою заробітної плати припадає на підприємства, державної форми власності, зайняті у промисловому комплексі міста.

Промисловий комплекс міста

Промисловий комплекс міста, на підприємствах якого зайнята третина загальної чисельності зайнятого населення міста, займає важливе місце, як у формуванні та розвитку ринку праці, так і у наповненні бюджетів усіх рівнів шляхом сплати податкових платежів. Темпи зростання обсягів реалізації промислової продукції у відпускних цінах в аналізованому періоді становили 106,7%, проти аналогічного показника у I півріччі 2006 року.

В аналізованому періоді зростання обсягів промислового виробництва по місту в цілому було забезпечено, передусім, позитивною динамікою виробництва підприємств, що здійснюють розподілення електроенергії, газу та води, харчової промисловості та целюлозно-паперової промисловості. Питома вага цих галузей у загальному обсязі реалізованої промислової продукції становила 23,0%, 20,1% та 5,0%, відповідно.

За результатами I півріччя 2007 року найбільшу питому вагу за обсягами реалізації промислової продукції продовжує займати машинобудівний комплекс міста. Проте через скорочення обсягів промислового виробництва на окремих провідних підприємствах державної форми власності, питома вага галузі у загальному обсязі реалізованої підприємствами міста промислової продукції зберігає тенденцію до зменшення.

Промисловими підприємствами міста Харкова протягом I півріччя 2007 року реалізовано продукції у відпускних цінах на суму 7 532,2 млн. гривень, що у розрахунку на одного мешканця становить 88,2% від середнього рівня по країні.

Транспорт

Протягом I півріччя 2007 року робота транспортного комплексу міста характеризується збільшенням, проти відповідного періоду 2006 року, обсягу пасажирських перевезень (на 5,4%). Як і в попередні періоди, найбільшу питому вагу у структурі пасажирських перевезень м. Харкова займає електротранспорт та метрополітен.

У зв'язку з тим, що оновлення рухомого складу міського електротранспорту у м. Харкові не проводилось з 1997 року, та зважаючи на те, що переважна кількість пасажирів перевозиться електротранспортом, за рішенням Харківської міської ради було надано згоду на придбання ХКП «Міськелектротранс» за договором фінансового лізингу на термін 5 років 90 односекційних тролейбусів та 10 односекційних трамвайних вагонів. Станом на 01.07.2007 р. підприємство вже отримало 53 тролейбуси та 10 трамваїв.

Інвестиції в основний капітал

Протягом останніх п'яти років темпи зростання капіталовкладень в економіку м. Харкова не мають сталої динаміки. Зокрема, на відміну від 2005 року, коли відбулося скорочення, порівняно із попереднім періодом, обсягу інвестицій в основний капітал, освоєних підприємствами, темпи зростання цього показника за результатами 2006 року становили 149,1%. У I півріччі 2007 року зберігаються тенденції до зростання капіталовкладень, а саме обсяги освоєних інвестицій в основний капітал становлять 112,5% до відповідного показника у I півріччі 2006 року.

Основним напрямком капітальних вкладень протягом аналізованого періоду залишається промисловий комплекс міста, підприємства якого традиційно є основними споживачами інвестиційних ресурсів. Зокрема, значні обсяги інвестицій в основний капітал у I півріччі 2007 року були освоєні підприємствами харчової промисловості (11,5% загальноміського обсягу), з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції (11,5%), добувної промисловості (8,5%), машинобудівного комплексу (3,5%).

Капіталовкладення у житлове будівництво у I півріччі 2007 року зросли на 51,6% порівняно з відповідним періодом 2006 року, та їхня питома вага у загальному обсязі інвестицій в основний капітал становила 15,2%. Протягом аналізованого періоду за рахунок усіх джерел фінансування в м. Харкові в експлуатацію введено 40,4 тис. кв. м житла, що на 4,7% перевищує площу житла, введено у I півріччі 2006 року. Проте протягом аналізованого періоду обсяги введеного до експлуатації житла у розрахунку на

1 000 осіб наявного населення залишаються меншими за середній показник по країні в цілому.

Іноземні інвестиції

З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 856,2 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця на 13,2% більше за середній показник по країні. При цьому, протягом I півріччя 2007 року обсяг залучених коштів іноземних інвесторів збільшився на 8,2%.

Найбільша питома вага за обсягами вкладень капіталу за період здійснення інвестиційної діяльності припадає на Францію, що пов'язано зі збільшенням у 2006 році обсягу іноземного капіталу, залученого у фінансову сферу. Значні обсяги прямих іноземних інвестицій були залучені, також підприємствами промислового комплексу, сільського господарства, підприємствами, що здійснюють операції з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та надають послуги підприємцям.

Зовнішньоекономічна діяльність

Протягом I півріччя 2007 року обсяг зовнішнього товарообороту міста Харкова, порівняно із показником у відповідному попередньому періоді, зростає на 19,1% – до 1 113,5 млн. доларів США, що у розрахунку на 1 мешканця в 1,6 рази менше за середній показник по країні. Протягом 2002-2006 рр. постійне зростання обсягу зовнішньоторговельного товарообороту забезпечувалось, передусім, високими темпами зростання імпортової складової, внаслідок чого сальдо зовнішньоторговельного товарообороту має від'ємне значення. У I півріччі 2007 року темпи зростання експорту перевищили темпи зростання імпорту, проте коефіцієнт покриття імпорту експортом залишився на рівні 0,6.

У I півріччі 2007 року основними країнами-партнерами у зовнішньоторговельних операціях підприємств м. Харкова були: Російська Федерація (55,3% експортних поставок, 37,9% – імпортих), Казахстан (8,9% експортних поставок) та Німеччина (9,4% загального обсягу імпорту). Переважний обсяг експортних поставок забезпечує машинобудівний комплекс міста. Товарна структура імпорту товарів представлена продукцією машинобудування та харчової промисловості.

Торгівля і громадське харчування

Протягом 2002-2006 рр. у м. Харкові зберігалася чітка тенденція до збільшення обсягів роздрібного товарообороту торгової мережі (з урахуванням ресторанного господарства). У I півріччі 2007 року обсяг роздрібного товарообороту торгової мережі (із врахуванням ресторанного господарства), за попередніми даними Харківської міської ради, становив 4 700,0 млн. гривень, що у розрахунку на 1 мешканця в 2,1 рази вище за відповідний середній показник по країні в цілому.

Зростанню попиту на споживчі товари у м. Харкові сприяє збільшення доходів населення, зростання чисельності зайнятого населення, а також підвищення вимог покупця до торговельної мережі, яке відображується збільшенням питомої ваги організованих місць торгівлі. У I півріччі 2007 року, як і в попередніх періодах, зберігається тенденція до розширення торгової мережі в місті та, відповідно, збільшення обсягу роздрібного товарообороту, що обліковується.

За I півріччя 2007 року до міського бюджету м. Харкова за рахунок видачі дозволів на право розміщення об'єктів торгівлі та ресторанного господарства, видачі дозволів на виставкові заходи та від ринкового збору надійшло 14,2 млн. гривень, що на 3,7% більше, ніж у відповідному періоді 2006 року.

Житлове та комунальне господарство міста

У 2007 році, як і протягом попередніх періодів, у м. Харкові залишаються актуальними проблеми наявності значної суми заборгованості споживачів за житлово-комунальні послуги, необхідності поліпшення фінансового стану підприємств, які забезпечують життєдіяльність міста, шляхом впровадження економічно-обґрунтованих тарифів на житлові та комунальні послуги, та значних капітальних вкладень у відновлення інженерної інфраструктури та капітальний ремонт житлового фонду та інших об'єктів житлово-комунального господарства.

Підвищення у 2006-2007 рр. тарифів на теплопостачання та гаряче водопостачання, утримання будинків, споруд та прибудинкових територій, а також на водопостачання та водовідведення не надає можливості комунальним підприємствам міста у повному обсязі покривати витрати, пов'язані з виробництвом та наданням зазначених послуг. Крім того, значні темпи зростання плати за комунальні послуги призводять до низького рівня оплати населенням спожитих послуг, тобто до зростання обсягу новоутворених боргів. Загальний рівень заборгованості населення за житлово-комунальні послуги становить 411,8 млн. гривень станом на 01.07.2007 р., з яких 121,1 млн. гривень – заборгованість, термін якої перевищує 3 місяці.

Протягом аналізованого періоду у м. Харкові продовжено реалізацію міської «Програми реформування житлово-комунального господарства на 2003-2010 рр.». У рамках цієї програми було створено КП «Харківміськіліфт» для обслуговування та оперативного ремонту ліфтів у житлових будинках м. Харкова, КП «Харківблагоустрій» та КП «Жилкомсервіс» для забезпечення єдиного розрахункового центру за житлово-комунальні послуги. З метою залучення інвестицій у комунальну сферу Харківська міська рада прийняла рішення про надання у концесію майна КП «Виробничо-технологічне підприємство «Вода», КП «Харківкомуночиствод», КП «Харківські теплові мережі», КП «Міжнародний аеропорт Харків» та Харківського комунального підприємства «Міськелектротранс».

Земельні ресурси та комунальне майно

Харківська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та

розпорядження об'єктами права комунальної власності. Надходження від орендної плати за землю до бюджету міста у I півріччі 2007 року становили 57,2 млн. гривень, що в 1,9 рази більше, ніж у відповідному попередньому бюджетному періоді. Орендні ставки протягом I півріччя 2007 року не змінювалися.

З метою наповнення бюджету розвитку, за рахунок якого здійснюються капітальні вкладення, місто постійно здійснює продаж земельних ділянок несільськогосподарського призначення. У I півріччі 2007 року було продано 1 земельну ділянку та фактичний обсяг доходів бюджету м. Харкова від продажу земель несільськогосподарського призначення становив 25,0 млн. гривень, що було забезпечено надходженням коштів за ділянки, приватизовані у попередніх періодах із розстрочкою платежу.

У комунальній власності міста знаходиться 432 підприємства, установи та організації і майно балансовою вартістю 18,8 млрд. гривень, що на 22,4 % більше, ніж на 01.01.2007 р. Збільшення комунальної власності міста щороку відбувається, переважно, за рахунок прийому відомчого житлового фонду. Важливим джерелом надходжень до бюджету міста є надходження від надання цілісних майнових комплексів та іншого комунального майна в оренду. За оренду майна комунальної власності до міського бюджету у I півріччі 2007 року перераховано кошти в сумі 12,4 млн. гривень, що на 15% більше, ніж в аналогічному періоді 2006 року. Приватизація об'єктів комунальної власності територіальної громади м. Харкова у I півріччі 2007 року провадилась шляхом викупу, продажів на аукціоні не відбувалось.

Бюджет міста

Для повного та всебічного вивчення показників бюджету міста Харкова, бюджет було представлено у форматі бюджетного балансу у таблиці:

Таблиця Ошибка! Текст указанного стиля в документе отсутствует..1 Бюджет міста Харкова у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2005 р., Загальний фонд	2005 р., Спеціальний фонд	2005 р., Разом	2006 р., Загальний фонд	2006 р., Спеціальний фонд	2006 р., Разом	I півріччя 2007 р., Загальний фонд	I півріччя 2007 р., Спеціальний фонд	I півріччя 2007 р., Разом
Операційні надходження, всього	998 021,7	88 413,8	1 086 435,4	1 258 190,6	82 130,3	1 340 320,9	881 055,6	68 083,8	949 139,4
Операційні видатки, всього	945 464,1	77 565,1	1 023 029,3	1 178 466,2	72 347,0	1 250 813,2	798 756,0	41 008,5	839 764,5
Операційний баланс	52 557,5	10 848,6	63 406,1	79 724,4	9 783,3	89 507,7	82 299,6	27 075,3	109 374,9
Фінансовий дохід	5 004,3	39,1	5 043,3	4 776,9	27,4	4 804,3	4 095,4	9,3	4 104,7
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	5 929,1	0,0	5 929,1	10 720,0	0,0	10 720,0	5 360,0	0,0	5 360,0
Фінансовий баланс	-924,8	39,1	-885,8	-5 943,1	27,4	-5 915,7	-1 264,6	9,3	-1 255,3
Поточний баланс	51 632,7	10 887,7	62 520,4	73 781,3	9 810,7	83 592,0	81 035,0	27 084,6	108 119,6
Капітальні надходження, всього	11 081,0	69 809,2	80 890,1	58 492,4	110 409,7	168 902,1	20 400,5	51 632,7	72 033,2
Капітальні видатки, всього	69 821,2	146 868,1	216 689,3	126 529,6	132 682,5	259 212,1	59 071,9	50 134,4	109 206,3
Капітальний баланс	-58 740,3	-77 058,9	-135 799,2	-68 037,2	-22 272,8	-90 310,0	-38 671,4	1 498,3	-37 173,1
Баланс після капітальних видатків	-7 107,6	-66 171,2	-73 278,8	5 744,1	-12 462,1	-6 718,0	42 363,6	28 582,9	70 946,5
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	0,0	-554,6	-554,6	0,0	-257,3	-257,3	0,0	-133,6	-133,6
Профіцит/дефіцит	-7 107,6	-65 616,6	-72 724,2	5 744,1	-12 204,8	-6 460,7	42 363,6	28 716,6	71 080,2
Фінансування	7 107,6	65 616,7	72 724,2	-5 744,1	12 204,8	6 460,7	-42 363,6	-28 716,6	-71 080,2
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Харківської міської ради

Виходячи з даних, наведених вище, за результатами виконання бюджету у I півріччі 2007 року місто, як і в попередніх бюджетних періодах зберігає позитивний операційний баланс бюджету. Необхідно відзначити, що сальдо операційного балансу бюджету міста Харкова протягом 2004–2006 рр. не має сталої тенденції до збільшення, хоча зміни у 2004 році нормативно-правової бази, яка регулює види та обсяги надходжень до місцевих бюджетів, суттєво не вплинули на щорічні темпи зростання обсягів доходної частини бюджету міста. Таким чином, бюджет м. Харкова протягом 2004–2007 рр. продовжує перераховувати до Державного бюджету кошти в обсязі перевищення за розрахунками Міністерства фінансів України прогнозного обсягу доходів над розрахунковим обсягом видатків місцевого бюджету.

Найбільший показник позитивного сальдо операційного балансу бюджету міста припадає на 2004 рік, що було забезпечено надходженням до бюджету міста субвенції з Державного бюджету у зв'язку із 350-річчям з дати заснування м. Харкова на підтримку соціально-економічного розвитку. За результатами 2005 року, сальдо операційного балансу, порівняно із відповідним показником у 2004 році, зменшилось майже удвічі. У 2006 році сальдо операційного балансу бюджету міста, зокрема за загальним фондом значно зростає, порівняно із відповідним показником у попередньому періоді, а за результатами I півріччя 2007 року становить понад 122,2% річного показника у 2006 році.

При цьому необхідно відзначити, що через нерівномірні темпи обсягів виконання видаткової частини загального фонду бюджету м. Харкова протягом I півріччя 2007 року мали місце тимчасові касові розриви, які покривалися за рахунок короткотермінових позичок з єдиного казначейського рахунку.

З метою зменшення навантаження на бюджет Харківська міська рада продовжує у I півріччі 2007 року здійснювати активні операції з тимчасово-вільними залишками бюджету міста шляхом їх розміщення на депозит у банківських установах. Станом на 01.07.2007 р. на депозит у банківських установах розміщено 135 456,2 тис. гривень, у тому числі 87 531,9 тис. гривень – тимчасово-вільні залишки загального фонду, 47 924,3 тис. гривень – кошти спеціального фонду. Рівень покриття видатків на обслуговування боргу фінансовими доходами загального фонду становив 75,9% у I півріччі 2007 року, проти 44,9% у 2006 році.

Перевищення обсягів поточних надходжень над обсягами поточних видатків як за загальним, так і за спеціальним фондами, у тому числі через часткове покриття витрат на обслуговування боргу фінансовими доходами, забезпечує позитивне сальдо поточного балансу бюджету, який спрямовується на покриття дефіциту капітального балансу бюджету. За результатами I півріччя 2007 року бюджет м. Харкова в цілому було виконано з профіцитом як за загальним, так і за спеціальним фондом.

Починаючи з 2005 року місто постійно користується короткотерміновими позичками з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових розривів для своєчасного забезпечення фінансовими ресурсами поточних видатків загального фонду міського бюджету, переважно з метою виплати заробітної плати працівникам бюджетних установ у літній період та фінансування інших захищених статей. Протягом I півріччя 2007 року періоду бюджет міста залучав короткострокові безвідсоткові позички за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів загальним обсягом 213 015,0 тис. гривень. Слід зауважити, що обсяг позичок, які залучалися до бюджету м. Харкова на покриття тимчасових касових розривів, протягом аналізованого періоду становив 27,6% фактичного обсягу видаткової частини загального фонду у відповідному періоді (26,1% у 2006 році). Станом на 01.07.2007 р. непогашений залишок за залученими з єдиного казначейського рахунку короткотерміновими позичками становив 50 761,0 тис. гривень.

Протягом I півріччя 2007 року ліквідність бюджету міста зростає до помірного рівня. А саме, якщо станом на початок та кінець 2006 року залишки бюджетних коштів загального фонду становлять менше 1,0% видаткової частини загального фонду бюджету міста у відповідному бюджетному періоді, то протягом I півріччя 2007 року спостерігається значне зростання залишків на рахунках місцевого бюджету, зокрема за загальним фондом, частину з яких розміщено на депозит. Станом на 01.07.2007 р. залишки на бюджетних рахунках з урахуванням коштів, розміщених на депозит, становили 106,4 млн. гривень за загальним фондом, що складає 5,1% запланованого обсягу видаткової частини загального фонду бюджету міста у 2007 році, та 55,5 млн. гривень за спеціальним фондом.

Виконання доходної частини бюджету м. Харкова

Доходна частина бюджету міста Харкова на 2007 рік (без врахування внутрішніх трансфертів та коштів, що передаються із однієї частини бюджету в іншу) затверджена у сумі 2 035,1 млн. гривень, що на 38,9% перевищує показники виконання бюджету у 2006 році. Протягом I півріччя 2007 року до доходної частини бюджету міста надійшло (без урахування внутрішніх трансфертів та коштів, що передаються із однієї частини

бюджету в іншу) понад 1 004,0 млн. гривень, що на 57,1% більше, ніж обсяг надходжень у відповідному періоді 2006 року.

Основним джерелом формування доходної бази бюджету м. Харкова є податкові надходження. Зміни у структурі доходної частини бюджету із врахуванням трансфертів у бік збільшення питомої ваги останніх, зумовлені значними обсягами надходжень цільових субвенцій з Державного бюджету, зокрема субвенції на будівництво метрополітенів, субвенції на придбання вагонів для громадського електротранспорту та субвенцій на надання пільг пільговим категоріям населення. Відбувається, також, зростання питомої ваги надходжень до цільових фондів, зокрема внаслідок значного збільшення надходжень до цільового фонду з комплексного соціально-економічного розвитку міста.

В цілому план на 2007 рік за доходами загального фонду без врахування трансфертів у I півріччі 2007 року було виконано на 54,7%, у тому числі за доходами, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, на 53,2%, за власними доходами – на 61,5%. Високі показники виконання річного плану за доходами, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, зумовлені, передусім, виконанням у повному обсязі плану за надходженням податку з доходів фізичних осіб, питома вага надходжень якого в доходах загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становить близько 70% в аналізованому періоді.

Протягом 2005-2006 рр. та I півріччя 2007 року доходна частина спеціального фонду бюджету міста (без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду бюджету) формується, передусім, власними надходженнями бюджетних установ та доходами бюджету розвитку. Обсяг затвердженої на 2007 рік доходної частини спеціального фонду міського бюджету в 1,9 рази більший за показник виконання доходної частини спеціального фонду у 2006 році, а фактичний обсяг доходів спеціального фонду (без врахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду бюджету) у I півріччі 2007 року становив 98,5 млн. гривень, або 36,5% річних призначень.

Виконання видаткової частини бюджету м. Харкова

Видаткову частину бюджету міста на 2007 рік без врахування коштів, що передаються із загального фонду до спеціального, було затверджено із врахуванням змін в обсязі 2 039,4 млн. гривень, що становить 138,6% показників фактичного виконання зазначеного показника у 2006 році. У 2007 році передбачається зростання обсягу видатків бюджету міста на фінансування основних галузей бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту), що зумовлено запланованим зростанням заробітної плати працівників бюджетної сфери внаслідок збільшення розміру мінімальної заробітної плати та запровадженням з 01.06.2007 р. II етапу введення Єдиної тарифної сітки.

У I півріччі 2007 року з бюджету міста було проведено видатків (без врахування коштів, що передаються із однієї частини бюджету в іншу) на загальну суму 932,8 млн. гривень, або 45,7% планових показників. У тому числі видаткова частина загального фонду виконана на 50,3%, спеціального – на 24,8%.

Структура видаткової частини бюджету за економічною класифікацією протягом I півріччя 2007 року характеризується зростанням питомої ваги поточних видатків, зокрема захищених видатків у загальному обсязі видаткової частини загального фонду бюджету міста. Це було забезпечено високим показником виконання у I півріччі 2007 року річного плану за захищеними статтями видатків у галузях бюджетної сфери, в тому числі освіти, охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, культури, тоді як за капітальними видатками спостерігається низький показник виконання річного плану, що пов'язано із тривалістю проведення процедур закупівлі товарів, робіт та послуг за державні кошти.

У 2007 році, як і в попередніх бюджетних періодах, місто передає кошти до Державного бюджету в обсязі перевищення прогнозного обсягу доходів над розрахунковим обсягом видатків місцевого бюджету, розрахованому Міністерством фінансів України. Обсяг коштів, які належать до перерахування до Державного бюджету у 2007 році затверджений в обсязі 104,0% фактичного обсягу коштів, переданих до Державного бюджету у 2006 році. У I півріччі 2007 року за цим напрямком з бюджету м. Харкова було перераховано кошти в обсязі 50% річних планових показників.

Боргові зобов'язання міста

Обсяг консолідованого боргу м. Харкова станом на 01.07.2007 р. без врахування простроченої кредиторської заборгованості комунальних підприємств м. Харкова становить 244,3 млн. гривень та складається з:

- 150,8 млн. гривень – прямі боргові зобов'язання бюджету м. Харкова, у тому числі: кошти, залучені до бюджету розвитку міського бюджету м. Харкова шляхом випуску облігацій внутрішньої місцевої позики у 2005 році обсягом 100 000,0 тис. гривень та непогашений залишок за залученими з єдиного казначейського рахунку короткотерміновими позичками обсягом 50 761,0 тис. гривень;
- 23,4 млн. гривень – прострочена кредиторська заборгованість бюджетних установ, що фінансуються за рахунок загального фонду бюджету м. Харкова;
- 70,1 млн. гривень – непогашений залишок за кредитами, залученими комунальними підприємствами міста.

Пряме боргове навантаження бюджету міста Харкова⁷ станом на 01.07.2007 р., без врахування залишку за залученими з єдиного казначейського рахунку короткотерміновими позичками, становить 6,9%, проти 8,8% за результатами виконання бюджету у 2006 році.

⁷ співвідношення обсягу прямого боргу до уточненого плану доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального

Висновок

Зважаючи на результати проведеного аналізу, рейтингове агентство прийняло рішення про підтвердження кредитного рейтингу міста Харкова на рівні uaA, зі стабільним прогнозом.

Генеральний директор

С. А. Дубко

Начальник відділу муніципальних рейтингів

О. В. Шубіна

**Провідний аналітик фінансовий аналітик
відділу муніципальних рейтингів**

О. К. Самойлова

Додатки

Бюджет міста Харкова у форматі бюджетного балансу у 2004-2006 рр. та I півріччі 2007 року, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2004 рік	2005 рік	2006 рік	I півріччя 2007 року
Податкові надходження	618 379,9	793 527,3	985 671,2	633 266,5
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	72 050,6	100 091,2	88 780,7	71 420,1
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів	257 771,8	192 816,9	265 869,0	244 452,9
Операційні надходження всього	948 202,4	1 086 435,4	1 340 320,9	949 139,4
Поточні видатки	485 964,2	665 748,2	841 387,9	518 852,4
Субсидії та поточні трансферти	343 918,2	357 281,1	409 425,3	320 912,1
Операційні видатки всього	829 882,4	1 023 029,3	1 250 813,2	839 764,5
Операційний баланс	118 319,9	63 406,1	89 507,7	109 374,9
Фінансовий дохід	1 436,3	5 043,3	4 804,3	4 104,7
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	115,3	5 929,1	10 720,0	5 360,0
Фінансовий баланс	1 321,0	-885,8	-5 915,7	-1 255,3
Поточний баланс	119 640,9	62 520,4	83 592,0	108 119,6
Капітальні надходження	61 727,7	59 817,9	61 821,0	30 385,8
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	50 181,8	21 072,2	107 081,1	41 647,4
Капітальні надходження всього	111 909,4	80 890,1	168 902,1	72 033,2
Капітальні видатки	202 919,0	154 494,6	125 420,7	46 196,9
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	43 102,5	58 899,1	85 202,7	41 762,5
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	15 185,8	3 295,5	48 588,7	21 246,9
Капітальні видатки всього	261 207,3	216 689,3	259 212,1	109 206,3
Капітальний баланс	-149 297,8	-135 799,2	-90 310,0	-37 173,1
Баланс після капітальних видатків	-29 656,9	-73 278,8	-6 718,0	70 946,5
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення	77,6	-554,6	-257,3	-133,6
Профіцит/дефіцит	-29 734,5	-72 724,2	-6 460,7	71 080,2
Фінансування	29 734,5	72 724,2	6 460,7	-71 080,2
Баланс	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Харківської міської ради

Додаток до рейтингового звіту № 2

Джерела фінансування бюджету м. Харкова за 2004 – 2006 рр. та I півріччя 2007 року, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2004 рік	2005 рік	2006 рік	I півріччя 2007 року
Профіцит/дефіцит	-29 734,5	-72 724,2	-6 460,7	71 080,2
Фінансування	29 734,5	72 724,2	6 460,7	-71 080,2
Зміни залишків	33 244,5	3 373,9	-1 933,6	-12 146,0
залишок на початок року	48 937,5	15 691,8	12 317,9	14 251,5
залишок на кінець року	15 693,0	12 317,9	14 251,5	26 397,5
Фінансування за рахунок казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	50 761,0
Залучення	0,0	160 146,7	343 775,2	213 015,0
Погашення	0,0	160 146,7	343 775,2	162 254,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	-3 510,0	-30 649,4	8 396,8	-109 693,6
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	113 122,8	88 408,2	128 495,8
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	3 510,0	143 772,2	80 011,4	238 189,4
Фінансування за борговими операціями	0,0	100 000,0	0,0	0,0
Запозичення	0,0	100 000,0	0,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші розрахунки	0,0	-0,2	-2,5	-1,6
Баланс	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Харківської міської ради

Перелік компаній, які зареєстровані у місті Харкові та мають кредитний рейтинг або кредитний рейтинг боргових зобов'язань, визначений ТОВ «Кредит-рейтинг» за Національною шкалою кредитних рейтингів

Контрагент	Галузь	Обсяг емісії, зобов'язань, млн. грн.	Дата визначення	Дата останнього оновлення	Поточний рейтинг	Прогноз
Харківжитлобуд-1, ТОВ	Будівництво	6,8	24.02.2005	16.01.2007	uaCCC	призупинено
Мегаінвестбуд, ТОВ	Будівництво	63,7	18.07.2005	30.08.2007	uaCCC-	стабільний
Харківжитлобуд-1, ТОВ	Будівництво	30,3	22.09.2005	20.09.2007	uaB	стабільний
ХАРП Трейдинг, ТОВ	Торгівля	30,0	23.09.2005	27.09.2007	uaBBB	стабільний
Харківжитлобуд-1, ТОВ	Будівництво	30,7	13.10.2005	20.09.2007	uaCCC	стабільний
Меркурій-Інвест, ТОВ	Будівництво	19,1	01.11.2005	28.08.2007	uaB	стабільний
СПЕЦБУДМОНТАЖ, ТОВ	Будівництво	15,0	22.02.2006	18.09.2007	uaBBB	стабільний
Лозівський ковальсько-механічний завод, ЗАТ	Машинобудування	80,0	13.03.2006	30.08.2007	uaBBB	стабільний
Главмаш, ТОВ	Будівництво	51,0	12.05.2006	28.08.2007	uaB	стабільний
Трест Житлобуд-1, ВАТ	Будівництво	56,2	16.05.2006	20.09.2007	uaBBB	стабільний
Житлобуд-2, АТ	Будівництво	6,9	18.05.2006	16.01.2007	uaBBB	призупинено
Меркурій-Прогресс, ТОВ	Будівництво	21,3	22.06.2006	28.08.2007	uaB	стабільний
Інтернаціоналіст МЖК, ВАТ	Будівництво	10,2	22.06.2006	13.09.2007	uaB+	стабільний
Харківміськбуд, ТОВ	Будівництво	40,3	26.06.2006	21.09.2007	uaB	стабільний
Харківжитло, ТОВ	Будівництво	5,5	26.06.2006	21.09.2007	uaCCC+	стабільний
Фінансово-будівельна група, ТОВ	Будівництво	6,7	29.06.2006	21.08.2007	uaB	стабільний
Європейський, АКБ	Банк	20,0	07.07.2006	22.06.2007	uaBBB-	стабільний
Європейський, АКБ	Банк		07.07.2006	22.06.2007	uaBBB-	стабільний
Омега-Автопоставка, ТПК, ТОВ	Торгівля	50,0	24.07.2006	28.09.2007	uaBBB	стабільний
Аркада, ПП	Торгівля	8,3	02.08.2006	11.09.2007	uaB+	стабільний
Трест Житлобуд-1, ВАТ	Будівництво	23,7	31.08.2006	20.09.2007	uaBBB	позитивний
Мегабанк, ВАТ	Банк	25,0	12.10.2006	22.06.2007	uaA-	стабільний
Макрокап Девелопмент Україна, ТОВ	Будівництво		02.11.2006	02.10.2007	uaBB	стабільний
Макрокап Девелопмент Україна, ТОВ	Будівництво	13,2	08.12.2006	02.10.2007	uaBB	стабільний
Інвестсервіс-2000, ТОВ	Будівництво	22,7	16.01.2007	09.08.2007	uaB	стабільний
Інтернаціоналіст МЖК, ВАТ	Будівництво	17,7	27.02.2007	13.09.2007	uaB+	стабільний
Будівельний торговий будинок, ТОВ	Будівництво	27,6	10.05.2007	13.09.2007	uaB+	стабільний
СПЕЦБУДМОНТАЖ, ТОВ	Будівництво	70,0	31.05.2007	18.09.2007	uaBBB	стабільний
Трест Житлобуд-1, ВАТ	Будівництво	51,0	12.06.2007	20.09.2007	uaBBB	позитивний
Мегабанк, ВАТ	Банк		12.06.2007	22.06.2007	uaA-	стабільний
Омега-Автопоставка, ТПК, ТОВ	Торгівля	50,0	12.06.2007		uaBBB	стабільний
Агротрейд, ТОВ	Будівництво	12,6	22.06.2007	07.08.2007	uaBB	стабільний
Харківський науково-технологічний комплекс, ВАТ	Будівництво	13,4	26.06.2007	28.08.2007	uaBBB-	стабільний
Градо, ТОВ	Будівництво	26,9	19.07.2007		uaBB-	стабільний
Земельний банк, ХАК	Банк		13.09.2007		uaBBB	стабільний

Джерело: ТОВ «Кредит-рейтинг»